

ТОДОР ТАГАРЕВ
ВАЛЕРИ РАЧЕВ

**ОТБРАНИТЕЛНА
ПОЛИТИКА
И
РАЗВИТИЕ
на
ВЪОРЪЖЕНИТЕ СИЛИ
на
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
2018**

ВОЕННО ИЗДАТЕЛСТВО

Настоящото издание е адаптирана за по-широк кръг от читатели версия на изследване, възложено от Министерството на отбраната и осъществено от Института за изследване на сигурността и международните отношения по темата: „Моделен проект на въоръжените сили – изследване на някои от възможностите за трансформация на организацията, структурата и състава на военната организация в перспективата на 2018 г.“ (Договор № УД-12-37/07 декември 2007 г.).

Изказваме благодарност на авторите на изследването доц. д-р Тодор Тагарев и Валери Рачев, които за краткото време, с което разполагаха, успяха да разработят не само теоретичните постановки, но и да представят в практико-приложен аспект моделен проект на въоръжените сили на Република България, който може да бъде използван ефективно при реалното отбранително планиране.

**Със специалното съдействие и сътрудничество
на заместник-министъра на отбраната Соня Янкулова**

© Дирекция „Отбранителна политика“ – Министерство на отбраната, 2008
© Институт за изследване на сигурността и международните отношения,
Тодор Димитров Тагарев, Валери Рачев Рачев, 2008
© „Военно издателство“ ЕООД, 2008

ISBN 978-954-509-394-4

СЪДЪРЖАНИЕ

ПРЕДГОВОР	7
------------------------	----------

УВОД	9
-------------------	----------

ЧАСТ ПЪРВА. АРГУМЕНТИРАНЕ НА ТРАНСФОРМАЦИЯТА

1.1. Основни изводи от контекстните сценарии за планиране.....	15
Изводи, устойчиви тенденции и основни неизвестности.....	18
Тенденции във военните конфликти и въоръженото насилие.....	20
Специфична конфликтност в зоната на непосредствените национални интереси на сигурност.....	21
Развитие на стратегията за сигурност и военната стратегия	26
1.2. Визия за дългосрочното развитие на отбранителната институция ..	36
1.3. Равнище на националните амбиции за използване на въоръжените сили	45
Национални амбиции	47
Политически амбиции	54
Роли и задачи на отбраната и въоръжените сили	56

ЧАСТ ВТОРА. СТРУКТУРА НА СИЛИТЕ

2.1. Методологични въпроси	63
2.2. Структуриране и описание на способности.....	65
Група способности I. Ефективно въздействие	68
Група способности II. Ефективно разузнаване	72
Група способности III. Защитата и устойчивост на войските и силите	73
Група способности IV. Логистична поддръжка	74
Група способности V. Ефективно командване и управление.....	75
Група способности VI. Мобилност и развърщане.....	77
Група способности VII. Генериране на способности.....	77
Група способности VIII. Формиране на регионалната среда за сигурност	80
Група способности IX. Стратегическа адаптивност.....	81
2.3. Амбиции в областта на отбраната	82
1. Управление на трансгранична военнополитическа криза.....	83
2. Принос към колективната отбрана.....	84
3. Контрол на границите, гарантиране на въздушния и морския суверенитет.....	84
3.1. Контрол на сухопътната граница.....	85
3.2. Защита на въздушния суверенитет	86
3.3. Защита на морския суверенитет	86
4. Противодействие на тероризма	88
5. Осигуряване на защита на обществения ред и сигурност.....	88
6. Защита на населението и критичната инфраструктура от последствията на природни бедствия, промишлени аварии и терористични актове	89

7. Принос към мирни операции извън територията на НАТО и ЕС.....	90
7.1. Характер на операциите	90
7.2. Принос и роля в експедиционна операция.....	91
7.3. Брой операции и равнище на участие	92
7А. Принос към съюзна/коалиционна операция за стабилизация и реконструкция.....	93
7Б. Принос към съюзните способности с готовност за бърза реакция (NRF и/или ERRF)	93
7В. Ротационен капацитет	95
8. Отбранителна (военна) дипломация	98
9. Качество на човешкия фактор във въоръжените сили.....	99
10. Технологично равнище на въоръжените сили.....	99
11. Роля и място на отбранително-индустриалната база на страната.....	100
Обобщение.....	101
2.4. Градивни елементи	102
2.5. От основни задачи към структура на силите	103
Управление на трансгранична военнополитическа криза (1).....	104
Група „Суверенитет“ (3 & 4).....	106
Контрол на сухопътната граница (3.1)	107
Защита на въздушния суверенитет (3.2).....	109
Защита на морския суверенитет (3.3)	110
Противодействие на тероризма на територията на страната (4)..	112
Подпомагане на гражданските власти при природни бедствия, промишлени аварии и терористични актове (6).....	114
Участие на въоръжените сили на Република България в операция по стабилизация и реконструкция при високо равнище на насилие в страната домакин (7А).....	117
Поддържане на готовност за участие в операция по налагане на мира/бойна операция (7Б).....	123
Принос към съюзна отбранителна операция на територията на съюзник (2).....	127
Осигуряване на обществения ред и сигурността при големи международни прояви с участие на ВИП личности (5).....	128
Въздушно патрулиране в интерес на друга страна (9).....	128
Агрегиране на изискванията на основните ситуационни сценарии	129
Анализ на изискванията на допълнителните ситуационни сценарии	134
2.6. Организационно структуриране на територията на страната.....	135
Сухопътни войски	135
Вариант 1 „Механизирани бригади + поделения по родове войски и осигуряване“	135
Вариант 2 „Общовойскове съединения и части“	136
Военновъздушни сили	137
Военноморски сили	137
2.7. От целева структура към реалистично целеполагане	138

ЧАСТ ТРЕТА. ОРГАНИЗАЦИЯ НА ИНТЕГРИРАНАТА ОТБРАНИТЕЛНА ИНСТИТУЦИЯ НА СТРАТЕГИЧЕСКО РАВНИЩЕ

3.1. Визия за трансформация на стратегическото равнище.....	141
3.2. Избор на подход.....	142
3.3. Мисия.....	143
3.4. Функции.....	143
3.5. Равнище на амбиция за интегрираност.....	144
3.6. Модел на структурата.....	145
3.7. Структура за колективно управление на отбранителната институция.....	148
Разпределение на отговорностите и задълженията между основните длъжностни лица.....	149
Министър на отбраната.....	149
Омбудсман на отбраната.....	152
Заместник-министър на отбраната.....	152
Държавен секретар на отбраната/началник на националната отбрана.....	152
Заместник-държавен секретар на отбраната/ заместник-началник на националната отбрана.....	155
Национален директор по въоръженията.....	156
Командващ съвместните сили.....	157
Началници на видовете въоръжени сили.....	158
Началник на логистиката на отбраната.....	159
Основни структурни звена.....	159
Стратегически щаб на отбраната.....	159
Щабове на видовете въоръжени сили.....	163
Генерален инспекторат.....	165
Агенция „Аквизиция“.....	166
Командване на логистиката.....	167
Командващ и Щаб на съвместните сили.....	167
Рангове на длъжностите в интегрираното министерство.....	172
Численост на персонала.....	173
Оценка на „базовия модел“ на интегрирана съвместна отбранителна институция.....	175
3.8. Алтернативни възможности за организация на интегрираната отбранителна институция.....	177
Опция за свръхинтегриране: „Министерство на сигурността“.....	179
Опция за тотална интеграция: „Интегрирано министерство с пълна командна власт за министъра на отбраната“.....	180
Вариация за тотална интеграция: „Интегрирана военна сила“.....	182
Вариация за умерена интеграция: „Интегрирано министерство с две паралелни структури за стратегическо планиране и мениджмънт“.....	183
Опция за минимална/символична интеграция: „Интеграция чрез обособяване“.....	185
СЛЕДВАЩИ СЪПКИ.....	186

ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение 1. Библиотека градивни елементи	190
Приложение 2. Списък на използваните съкращения	198

СПИСЪК НА ФИГУРИТЕ

Фигура 1. Принос на Бундесвера към ротации на NRF от 4 до 10	94
Фигура 2. Амбиции за целевата структура	101
Фигура 3. Целеви и минимално допустими амбиции	101
Фигура 4. Пример за реална отбранителна политика	102
Фигура 5. Базова схема на принос към силите в готовност от NRF/ERRF..	124
Фигура 6. Възможни равнища на амбиции за интегрираност	145
Фигура 7. Интегриране на военната организация в стратегическото равнище на управление	147
Фигура 8. Стратегически щаб на отбраната в интегрирана организация	160
Фигура 9. Функционални задължения на основните звена от Стратегическия щаб	161
Фигура 10. Принципна организация на щаб на вид въоръжени сили ...	164
Фигура 11. Въпроси на одита и контрола от Генералния инспекторат ..	166
Фигура 12. Командване в интегрираната организация	168
Фигура 13. Вариант на Щаб на съвместни сили	170
Фигура 14. Рангове на основните длъжности	174

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ

Таблица 1. Развитие на силите на НАТО и Европейския съюз	51
Таблица 2. Насоки на НАТО за ротиране	96
Таблица 3. Модел на участие в операции на подразделения и личен състав от въоръжените сили на Великобритания.....	96
Таблица 4. Ротационен капацитет на Бундесвера	97
Таблица 5. Сили за контрол на сухопътната граница	108
Таблица 6. Сили за въздушен суверенитет в дежурство	110
Таблица 7. Сили за морски суверенитет в дежурство	111
Таблица 8. Сили за противодействие на тероризма на територията на страната	113
Таблица 9. Сили за защита на населението и критичната инфраструктура в дежурство	115
Таблица 10. Сили за участие в операция за стабилизация и реконструкция	119
Таблица 11. Подразделения за участие в ротации на NRF или ERRF	125
Таблица 12. Изисквания към механизирани подразделения (с изключение на сценарий 1)	129
Таблица 13. Обобщаване на изискванията за принос към контрола на сухопътната граница и противодействието на тероризма	131
Таблица 14. Определяне на броя многоцелеви изстребители	133
Таблица 15. Брой многоцелеви изстребители с отчитане на амбициите в областта на отбранителната дипломатия	134
Таблица 16. Отговорности на Държавния секретар на отбраната	154
Таблица 17. Отговорности на Началника на националната отбрана	155

ПРЕДГОВОР

Този доклад отразява резултатите от кратко, но интензивно аналитично изследване на условията и някои от възможностите за трансформация на съществуващата система на военната организация – Министерство на отбраната, Българска армия и структури, подчинени на министъра на отбраната – в нова интегрирана съвместна отбранителна институция. Разработеният „базов модел“ отговаря на подбрани от авторите „умерени“ равнища на амбиция на национално, военностратегическо и оперативно равнище, съответстващи на очаквания за развитие на стратегическата среда в перспективата до 2025 г., и съответства на една възможна, рационална, добре балансирана, отговорна и достойна отбранителна политика на Република България като демократична страна – член на НАТО и Европейския съюз.

Изследването илюстрира потенциала в прилагането на набор от солидни теоретични концепции, мениджърски методи и добри практики за отбранително планиране и реинженеринг на организацията за отбрана на Република България. Предложеният модел е вариант, при който отбранителната институция ще се развива систематично и ускорено, за да бъде адекватна на предизвикателствата на бъдещето и ефективен инструмент на политиката на национална сигурност, и в същото време да допринесе за консолидирането на демократичните институции в страната. Моделът позволява вариации, при които крайната цел също ще бъде постигната, и които могат да бъдат използвани и като междинни решения в стратегията на трансформация.

В изследването са използвани методи и техники, част от които са разработени в рамките на научноизследователски проекти SfP 981149 *„Изследване на операциите в поддръжка на планирането на силите и оперативното планиране в новата среда за сигурност“*, финансиран по програмата на НАТО „Наука за мир“, и *„От национална към гражданска сигурност: Научна поддръжка за ефективна трансформация на сектора за сигурност“*, финансиран от Фонд „Научни изследвания“ към Министерството на отбразованието и науката по договор № ВУ-МИ-103/2005 г. Авторите изказват своята благодарност на голям брой колеги и експерти за предоставените консултации по конкретни проблеми на политиката за сигурност, отбранителната политика, изграждането и използването на въоръжените сили, като особено държат да отбележат ролята на полк. доц. Петър Тагарев. Но изложените в доклада идеи, оценки и предложения отразяват вижданията единствено на авторите и не ангажират по никакъв начин Министерството на отбраната, други правителствени организации или други лица.

Чрез този проект Институтът за изследване на сигурността и международните отношения прави пореден опит да допринесе за целенасочен и професионален дебат по важни проблеми на националната

сигурност, отбраната и въоръжените сили. В тази връзка Институтът и авторите поканват всички, които имат желание и възможности да допринесат към развитието на темата, да го направят на адрес isis@mgu.bg. Твърдо сме убедени, че една професионална, прозрачна дискусия по проблемите на отбраната и въоръжените сили ще има съществен принос към повишаване на ефективността на политиката за сигурност в интерес на българското общество и на достойните мъже и жени в униформа.

УВОД

Ефектите на глобализацията, резултатите от борбата срещу стратегическия терор¹, дисбалансът между темповете на развитие и възможностите за осигуряване на стратегически суровини и експлоатирането на социалната неудовлетвореност и религиозните вярвания от радикални популистски лидери ще внесат нови характеристики в средата на сигурността. В много отношения въоръжените сили не са и не могат да бъдат нито съвършеният инструмент, нито единственото средство за посрещане на тези предизвикателства. Но тяхната трансформация и адекватното развитие на целия сектор на сигурността са едни от принципните отговори на въпроса за това, как нацията се подготвя за критичните параметри на бъдещето.

Трансформацията на въоръжените сили на държавите от евроатлантическата общност е един от високоприоритетните въпроси в дневния ред на колективната сигурност. Процесът има както общи параметри, така и специфични измерения на условните равнища „НАТО“, „Европейски съюз“ и „национална държава“. Общите черти се определят от все по-ясно споделяната представа за характера на заплахите и рисковете за сигурността и от разбирането, че на тях трябва да се реагира колективно и ефективно на всички етапи на ескалацията и разрешаването им, но с приоритет на превантивните и комплексни мерки към управление и разрешаване на конфликти. Различните подходи се дължат преди всичко на естествените отличия в националните амбиции и възможностите (и политико-социалните съображения) за заделяне на ресурси за сигурност и отбрана. Тази комбинация от усилващи и интерпретиращи условия и фактори превръща трансформацията на въоръжените сили в сложен политически, международен, социален и ресурсен въпрос с дълбоки стратегически отражения и последствия.

Трансформацията има вече своя история, опит и среда както в рамките на НАТО, така и в българските въоръжени сили. С последователните усилия на няколко правителства и при решителното участие на военнослужещите и гражданските експерти от Министерството на отбраната и Българската армия въоръжените сили бяха реформирани поетапно към условията и изискванията на демократичната политическа система и членството в НАТО. Поредицата от стратегически документи по сигурността и отбраната, приети след 1997 г., като *Концепция*

¹ Терминът „стратегически терор“ се употребява от анализаторите на тероризма и сигурността за класифициране на мащабни и ефектни терористични действия, които имат за цел коренно да променят политиката и стратегията на държава, коалиция или международна организация, както и на терористични структури, способни да постигнат такъв ефект. Вж. например National Intelligence Council, Mapping The Global Future 2020, <www.foia.cia.gov/2020/2020.pdf>; Giandomenico Picco, Tactical and Strategic Terrorism (New York, NY: GDP Associates, 2004).

за национална сигурност (1998), Военна доктрина (1999) и свързаните с тях План 2004 (1999), Политическа рамка на стратегическия преглед на отбраната (2003) и План за организационно изграждане и модернизация на Въоръжените сили до 2015 г. (2004) създадоха концептуална, организационна и материална основа за преминаване на въоръжените сили към нова коалиционно базирана стратегия, функционално ориентирана структура, пълна професионализация на войнишкия състав и широко използване на експерти – граждански лица. Планираната аквизиция на ново военно оборудване и екипировка има за цел да повиши ефективността и сигурността в действията на личния състав, да създаде техническите предпоставки за оперативна съвместимост на армията със съюзните армии и да създаде условия професионалната армия да развърне своите големи възможности в широк спектър от мисии.

Изпълнението на План 2015 през последните три години очертава сериозни проблеми, които изискват анализ и адекватни корекции в концептуалните виждания, функционално-организационните модели и програмите за развитие на военните способности:

- Тестването на визията за отбраната и въоръжените сили през 2015 г. показва, че създаването на предвиденото огромно за възможностите на България количество от *нови* бойни оперативни способности, при това чрез развитие в целия спектър от военни императиви², влиза в противоречие както с обективните ресурсни възможности на страната в перспектива, така и с реалната политика на правителството, насочена към реформиране и бързо развитие и на други социално важни сектори като производство, образование, здравеопазване, инфраструктура, развитие на регионите и други.

- Принципът на политиката на правителството, че отпускането на ресурси трябва да се съпровожда с мерки за оптимизиране на разходите и с решения за организационно и функционално развитие на институциите, които да поддържат в балансирано състояние задачи и разходи, изисква визията за отбраната и въоръжените сили и планът за нейното реализиране да бъдат преосмислени и коригирани и в бъдеще поддържани в актуално състояние.

- Обществените очаквания са свързани с разширяване на прозрачността в действията на отбранителната институция както в оперативно отношение, така и във връзка с отбранителната аквизиция. Постигането на по-висока откритост е свързано с промени в ролята на политическия фактор, повишаване на значението на гражданската експертиза, решително въвеждане на добри мениджърски практики при използване на ограничените ресурси, подобряване и системати-

² В този доклад под императиви на въоръжените сили се разбират основните елементи, които определят техните способности – доктрина, организация, личен състав, образование и квалификация, бойна подготовка, въоръжение и екипировка, бойна готовност, защита, поддръжка, военна инфраструктура.

зиране на отчетността и въвеждането на модерна система и нова култура на работа в Министерството на отбраната.

- Интерпретирането на нови функции на стратегическото равнище на ръководство, мениджмънт и командване и отсъствието на видим напредък от въвеждането на мениджърски практики за управление на ресурсите до този момент водят до систематично увеличаване на персонала, произвеждащ един и същ „управленски продукт“, и на издръжката на този персонал.

- От своя страна участието в мисии, изискващи различни военни способности, значително увеличи разходите по подготовка, екипировка и поддържане на военните контингенти. Решенията за аквизиция на оборудване за конкретни мисии започват да доминират над програмите за постепенно и планово превъоръжаване; оперативните разходи и разходите за издръжка на административния състав и тази част от въоръжените сили, които имат допълнителни и поддържащи функции, влязоха в противоречие с инвестиционната политика.

- Инвестиционната политика, осъществявана на базата на програмите за превъоръжаване на видовете въоръжени сили, не дава възможност за бързо създаване на боеспособни подразделения и части с планираните нови бойни способности; едновременното придвижване по целия фронт на трансформацията влезе в противоречие с изискванията за висок оперативен капацитет за незабавно действие както за гарантиране на националния суверенитет, така и за участие в съюзнически и коалиционни операции.

- Фокусирането на вниманието и ресурсите върху оперативните задачи очерта значително изоставане в развитието на редица от основните императиви на военните способности като образование, подготовка, военна (бойна) инфраструктура, мотивация и военен етос и други. Функционалният и духовният градиент на военните способности влязоха в противоречие с фокуса върху организационно-материалната страна на развитието на въоръжените сили.

- С напредване на интегрираността на страната в НАТО и ЕС се очерта дилема, която няма ясно решение във визията за 2015 г. От една страна, е реалността, че „колективна отбрана“ означава колективна отбрана на евроатлантическия алианс от демократични държави, а не колективна отбрана за България. Т.е. необходимостта от поддържане на „комплексни национални въоръжени сили“ ще продължи в обозримо бъдеще, като функцията им обаче ще бъде за „управление на военнополитически кризи“. От друга страна, постепенното изравняване на перцепциите за заплахата позволява да се направи изводът, че амбициите на НАТО и ЕС за действия „извън зоната за отговорност“ са ясни, категорични и в бъдеще ще се разширяват. Тези мисии изискват все по-широк пакет от способности за все по-продължително време. Така при относително нисък обем на военните разходи и непрекъснато увеличаващи се оперативни разходи за

мисиите в чужбина³ не може да се очаква съществено увеличаване на средствата за капиталови инвестиции в трансформацията на силите. Което означава, че е необходим подход към визията и плана за развитие на въоръжените сили, базиран на реалистична преоценка на военните задачи, функционален подход към структурата и състава и категорично съобразяване с ресурсните реалности и перспективи.

Общият извод от опита с изпълнението на *План 2015* е, че обективно са необходими (1) преглед на неговите основни положения, (2) анализ и операционализиране на изводите от интегрирането на страната в НАТО и ЕС и участието на въоръжените сили в множеството мисии и (3) изготвяне на пакет от предложения с оглед (а) актуализиране на визията, (б) подобряване функционалната ефективност на организацията и (в) коригиране на програмите за въоръжаване и модернизация.

На свое заседание, проведено на 18.10.2007 г., правителството на Република България е разгледало доклад за хода на трансформацията на въоръжените сили и е взело решение за провеждане на преглед и актуализация на *Плана за организационно изграждане и модернизация на Въоръжените сили до 2015 г.* при следните условия:

1. Правителството на Република България ще продължи да се стреми да заделя 2,6 % от brutния вътрешен продукт за отбрана в рамките на планирания период.

2. Създаването, поддържането и развитието на отбранителните способности на въоръжените сили на Република България да гарантират ефективност на отбранителната политика при баланс на задачи и ресурси и при политически поет приемлив риск за сигурността на страната.

3. Актуализацията на *План 2015* да осигури реализирането на вътрешни резерви чрез оптимизиране на структурата, личния състав, инфраструктурата, въоръжението и техниката, които да бъдат използвани за изграждане на приоритетни отбранителни способности.

По-късно същата година правителството преразглежда дългосрочните си планове и внесе в Народното събрание проект на бюджет за 2008 г., който предвижда 2,123 % от brutния вътрешен продукт за отбрана. А съгласно решение № 706 от 31.10.2007 г. на Министерския съвет за одобряване на бюджетната прогноза за периода 2008–2010 г. през 2009 г. процентът ще бъде 1,976 %, а през 2010 г. – 1,893 %.

Настоящото изследване предлага основни параметри на моделен проект на отбранителната институция, който може да бъде реализиран в перспективата на 2018 г. За разработването му са интерпретирани потенциални равнища на амбиция, военни роли и задачи, избрани са възможни стратегии и подходи за тяхното постигане и е предложен

³ В перспективата на 2018 г. се приема хипотезата, че България покрива всички разходи по участието на формирования и подразделения от въоръжените си сили в операции на НАТО, Европейския съюз или коалиционни операции.

базов модел на структурата на въоръжените сили, способни да осъществят тези стратегии в рамките на определени ресурсни дадености. Основата на концепцията на модела е специално изградена представа за основните характеристики на правдоподобното бъдеще в перспективата на 2015–2025 г. и по-специално развитието на обстановката в зоната на непосредствените интереси на сигурност на България, перспективите на НАТО и ЕС в сферите на колективната сигурност и отбраната, възможните тенденции в глобалните отношения и тяхното отражение върху интересите на България, както и многостранните ефекти на глобализацията върху сигурността и използването на въоръжените сили през първата половина на XXI век.

Моделният проект има относително всеобхватен характер по отношение на основните параметри на отбранителната институция. Той може да се използва като основа за структурирана и аргументирана дискуссия върху създаването на въоръжени сили от следващо поколение, както и да бъде доразвит в конкретен план или набор от програми за тяхното изграждане.

Уникалното в проекта е използването на набор от модерни методи за планиране, базиран на целево разработени контекстни и ситуационни сценарии, система от перспективни съображения за планиране и генериран списък от необходими способности на основните равнища на управление на отбраната и използване на въоръжените сили. В това си качество проектът не заменя необходимостта от институционален Стратегически преглед на отбраната, а има за цел да апробира методите за неговото провеждане и да предложи аргументирано виждане за възможния баланс между национални цели и амбиции във военния аспект на сигурността и необходимата организация за тяхното постигане в рамките на предвидените ресурси.

Проектът напълно отчита изискванията на поетите от правителството дългосрочни ангажименти към НАТО и Европейския съюз, интерпретира „най-добрите практики“ за дългосрочно планиране на силите в тези организации и сред съюзните държави и не поставя под съмнение извършените и протичащите доставки на военно оборудване.

От гледна точка на междуведомственото взаимодействие и интегриране в интерес на сигурността, отбраната и изграждането на въоръжените сили изграждането на Държавна агенция за национална сигурност е прието за реалност.

За да постигнат целите си, предложеният подход и самият базов модел излизат извън рамките на съществуващата нормативна уредба и предполагат приемане на нов пакет от закони и нормативна уредба на отбраната и въоръжените сили. Вниманието е съсредоточено върху новите идеи и възможните рационални подходи, а детайлите в структурно и функционално отношение са оставени за по-нататъшна работа на институционално равнище.

Настоящият доклад е разработен в три главни части.

В част първа се аргументира потребността от трансформация на военната организация, като се идентифицират фактори за неопределеност и тяхното влияние, тенденциите в развитието на военните конфликти и въоръженото насилие с фокус върху зоната на непосредствените национални интереси на сигурност. На тази основа се анализират измененията във военната стратегия и се представя визия на авторите за дългосрочното развитие на отбранителната институция.

Част втора е посветена на структурата на силите. Приложени са принципните постановки от Методологията за дългосрочно планиране на отбраната⁴ и са направени съществени стъпки в развитието на инструментариума за нейното цялостно прилагане. Убедително е демонстрирано, че дори частичното прилагане на методологията позволява рязко да се повиши прозрачността на процеса на вземане на решение за бъдещата структура на въоръжените сили, а полученият резултат може да служи като важен репер в дискусиите при актуализирането на *План 2015*.

Част трета обосновава целесъобразността и необходимостта от решително интегриране на структурите за стратегическо ръководство на отбранителната институция. Детайлно е разработен един базов модел на интегрирано ръководство, който предполага и създава предпоставки за ефективно взаимодействие на гражданското и военното начало в ръководството на отбраната и въоръжените сили. Не е маловажно също така, че предложеният модел е неколкостепенно по-икономичен от разпокъсаната и тромава система на ръководство, до която достигнахме след десетки промени „на парче“.

В приложения са изведени материали с методически и справочен характер.

⁴ Тагарев, Тодор. Методология за планиране на отбраната и въоръжените сили. Методология и сценарии за отбранително планиране. София: Военно издателство, 2007.